

Мирјана Димитријевић Станковић

Народна библиотека Ужице

mira.d.stankovic@gmail.com

БИБЛИОТЕКЕ И КУЛТУРНИ ТУРИЗАМ

Приказ књиге: *Библиотеке и културни туризам: зборник радова стручној скупи Библиотеке и културни туризам*, Краљево, 6, 7, 8. октобар 2021. уредник Катарина Јаблановић. Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани”, Врњачка Бања: Народна библиотека „Др Душан Радић”, 2021, 631 стр.

Стручни скуп „Жички сабор библиотекара 2021” одржан је 6, 7. и 8. октобра 2021. године у Народној библиотеци „Стефан Првовенчани”, и Народној библиотеци „Др Душан Радић” у Врњачкој Бањи. Зборник радова „Библиотеке и културни туризам” објављен је уз помоћ Министарства културе и информисања Републике Србије, Града Краљева и Општине Врњачка Бања.

Зборник садржи 42 рада, чији су аутори имали за циљ да представе различите могућности којима библиотеке располажу, а које доприносе развоју туристичке привреде, конкретно културног туризма. Радови су међународног карактера, јер су поред бројних библиотекара из различитих типова библиотека Мреже библиотека Србије, учешће узеле колеге из Русије, Пољске и Црне Горе. Циљ културног туризма јесте да се представе националне и локалне културне вредности, а самим тим да се многе туристичке дестинације обогате културним садржајима.

У уводном раду „Нематеријално наслеђе и гастрономија као ресурс за развој одрживог туризма” аутор Дејан Загорац говори о културном туризму који одавно није само ствар институција које се баве туризмом, већ је предмет истраживања и интересовања многих институција културе. Такође објашњава гастрономску културу као важан део културне баштине сваког народа. Катарина Грујовић Брковић описује, у свом раду „Културно наслеђе као ресурс културног туризма”, преплитање природне, културне и гастрономске баштине, пратећи зачетке културног туризма од 1984. године па до данас. Постоје разни културни програми

библиотека као што су: тематске изложбе, предавања, трибине, књижевни разговори као и промоције књига итд. и они су често у сарадњи са туристичком организацијом повезани, као део њеног програма. Баш на ту тему говори Марина Митрић у свом раду „Културно-образовни програми јавних библиотека у Србији и њихова туристичка промоција”. О вези између културног туризма и установа културе Јасмина Нинков у раду „Културни туризам и установе културе” објашњава да је битан део туризма културни туризам, који се може дефинисати као посете туриста привучених историјским, уметничким, научним занимљивостима неког подручја. Она истиче важност библиотека, музеја и архива у информационам услугама које пружају јавности.

У раду Гордане Станчић описан је допринос Андрићевог института и његове библиотеке у развоју културног туризма Андрићграда, који је настао по идеји Емира Кустурице. Вишеград не само да је проширио своју културну понуду већ је добио место у низу светских градова. Интересантне податке о Руској државној библиотеци дали су Марија Викторовна Алексева и Антон Александрович Пурник, који су запослени у наведеној библиотеци. Простор руске библиотеке за младе је значајна туристичка атракција. Стално се баве увођењем нових услуга и ресурса као и обукама библиотекара. Још један занимљив рад написала је Јелена Петровска из Националне установе Универзитетске библиотеке „Св. Климент Охридски ” у Битољу. Библиотека у Битољу је по својој функцији универзитетска и типично градска, али нуди бројне садржаје који туристи не заобилазе. Она нуди добро обучене библиотекарке као и библиотечки музеј у коме посетиоци могу да виде како је изгледала једна мала сеоска библиотека.

Да бање могу бити атрактивна туристичка места, пише Бојана Вукотић у раду „Бањске библиотеке и њихова улога у развоју културног туризма у Србији”. Говорећи о најпосећенијим бањама и њиховим библиотекама које привлаче туристе, анализира рад библиотека Врњачке Бање, Сокобање, Матарушке Бање и многих других. У раду је навела да је на основу анализа уочен напредак у развоју библиотека у бањама, решени су бројни проблеми и услови рада. Шетњом кроз делове Новог Сада као и Суботице уочавају се бројне акције које спроводе библиотеке и библиотекарки из овог дела Србије. О томе су причале Блаженка Марковић, Сања Арбутина

и Драган Јовановић уз осврт на активности Градске библиотеке у Новом Саду. Библиотекари из Суботице читаоце су одвели до Палића и посете Палићкој библиотеци. У ванредним околностима насталих пандемијом Ковид-19, на Палићу је срећен простор где је започет пројекат „Библиотека на отвореном”, који је привукао велики број туриста.

Ана Полус је представила примере добре праксе које реализује регионална и градска библиотека „Кипријан Норвид” у Зеленој Гори. У њеном раду представљене су три библиотеке: градска библиотека у Новој Соли, градска и месна библиотека у Вшову и градска библиотека у Иловеју. Библиотека је потенцијални објекат интересовања туриста а културни туризам значајно утиче на формирање свести учесника. Сваке године од 21. до 28. јула одржава се Међународни сајам књига *Трѝ од књиѝе* на Тргу Белависта у Херцег Новом, о чему је говорила Јелена Ђоновић. Сајам има велику важност јер се држи три основна фактора туристичке понуде: традиције, образовање и планирања. Весна Андријашевић у средишту рада „Жички духовни сабор „Преображење” драгуљ традиције једног града али и културног туризма” пише о културно-научној манифестацији, која има циљ да привуче што већи број посетилаца, као и да заинтересује публику за садржаје из културног живота.

Ужице је на културној туристичкој мапи препознато кроз низ манифестација. Део активности се спроводи у Народној библиотеци у Ужицу: Књижевни конкурс „Милутин Ускоковић” и „Одзиви Пауну” имају за циљ да сачувају успомену на значајне личности нашег краја, али уједно и да допринесу развоју културног туризма. О значају културног туризма као и о промоцији завичаја у организацији Народне библиотеке Ужице говорила је директорка Душица Мурић. Колико Златиборски округ привлачи туристе сведоци смо и по статистичким подацима о броју посета, а бројне културне установе свакако су томе допринеле.

Народна библиотека „Љубиша Ђенић” из Чајетине има велику мисију за развој културног туризма. Бројни туристи који посете Златибор не пропусте а да не посете Библиотеку и Музејску збирку. Библиотека Љубиша Р. Ђенић поседује фонд од близу 55000 књига, поседује вредну збирку старе и ретке књиге а смештена је у једну од најлепших и најстаријих зграда у вароши која је подигнута 1910.

године. О мисији библиотеке „Љубиша Р. Ђенић” и културном туризму написала је рад Снежана Ђенић. На Златибору се налази Специјална болница „Чигота” у оквиру које се развила специјална библиотека. Један од радова бави се развојем ове библиотеке а то је рад „Специјална библиотека Чиготе у функцији здравственог и културног туризма” аутора Мирјане Црнчевић, Анђе Бјелић и Илије Смиљанић. Они пишу о самом настанку ове библиотеке као и њеним активностима. Библиотека је својим вишедеценијским деловањем постала информациони водич за кориснике који трагају за новим сазнањима и информацијама. Циљ ове библиотеке и запослених у њој је да задовољи потребе чланова, првенствено лекара и медицинског особља, али и других особа, туриста који траже информацију више.

Поред Златиборског округа важно је истаћи допринос Библиотеке града Београда развоју туризма, који је приказала Љубица М. Ђоровић у раду о српској престоници 1919–2021. године. Мало је познато колике су заслуге књижевника Симе Пандуровића као шефа Културног одсека Београдске општине. Један од важнијих задатака, према Пандуровићу било је снабдевање Библиотеке града Београда корисним научним, уметничким и информативним делима од историјске вредности. У Библиотеци града Београда одржавају се бројне манифестације, низ тематских изложби и промоција монографских публикација. Библиотека има добру сарадњу са Јавним предузећем „Београдска тврђава”, организовала је значајне изложбе, у сарадњи са Музејом града Београда на калемегданском Савском шеталишту од 2017. до 2021. године.

Објављивање овог зборника важно је за све библиотекаре и истраживаче. Искуства стручњака који се баве развојем и унапређењем културног туризма веома су значајна. Предавачи су својим излагањима проблематизовали и понудили одговоре на актуелна питања везана за развој и унапређење културног туризма. Публикације чији су издавачи јавне библиотеке, а чији су аутори запослени у њима представљају примере добре праксе који су презентовани на скупу. Закључено је да библиотекари поред бројног усавршавања и додатног образовања треба да у свој рад укључе и културно наслеђе и да дају већи допринос културном туризму јер ће то утицати на повећање броја корисника и услуга

које пружа библиотека. Како је претходни период био праћен пандемијом Ковид-19 и бројним мерама које су увођене, учесници скупа су истакли своје задовољство због могућности окупљања и размени искустава. Сви радови су у потпуности одговорили на тему и постигнута је одлична организација радова у публикацији.